

ПРЕГЛЕД ОПШТЕ КЊИЖЕВНОСТИ I

(Античка књижевност)

(за групе 01 и 05 – обавезни предмет; за остале студијске групе у оквиру ЖКК – изборни предмет)

Проф. др Оливера Жижовић

ПЛАН И ПРОГРАМ:

Источне књижевности:

Еп о Гилгамешу [преводи: С. Препрек или М. Вишић]

Библија: Стари завет: [препоручени превод: проф. др Драган Милин (или превод Ђуре Даничића)]: *Постање* (Прва књига Мојсијева); „Књига о Јову“; „Песма над песмама“

Нови завет: [препоручени превод: проф. др Емилијан Чарнић (или превод Вука Караџића)]: *Јеванђеље по Матеју*

Античка грчка књижевност:

Еп: Хомер: *Илијада*; *Одисеја* [превод: Милош Ђурић]

Драма: трагедија: Есхил, *Орестија*
Софокле, *Краљ Едип*; *Антигона*
Еурипид, *Медеја*, *Хиполит*

комедија: Аристофан, *Жабе* [препоручени превод: Радмила Шалабалић]

Лирика: Сапфо (избор, у: *Антологија старе хеленске лирике*, прир. Милош Ђурић или *Антологија старе хеленске лирике*, прир. Марко Вишић)

Филозофија (естетика): Платон, *Држава* (II, III, X глава)
Аристотел, *О песничкој уметности* (Поетика)
[преводи: Милош Ђурић или Здеслав Дукат]

Античка римска књижевност:

Еп: Вергилије, *Енеида* (VI певање)

Лирика: Катул (избор, у: *Антологија старе хеленске лирике*, прир. Милош Ђурић или *Антологија старе хеленске лирике*, прир. Марко Вишић)

Хорације, *Посланица Пизонима* (у: Хорације, *Писма*, Београд, 1972.)

Препоручена литература:

- 1) *Повијест свјетске књижевности I* (група аутора), Загреб, 1982.
- 2) Вилфريد Харингтон, *Увод у Библију*, Загреб, 1987.
Увод у Стари завет, Загреб, 1987.
Увод у Нови завет, Загреб, 1987.
- 3) Албин Лески, *Повијест грчке књижевности*, Загреб, 2001.
- 4) Милош Ђурић, *Историја хеленске књижевности*, Београд, више издања
- 5) Милан Будимир, Мирон Флашар, *Преглед римске књижевности*, Београд, више издања
- 6) Зоран Милутиновић, *Опита књижевност* (хрестоматија), Београд, Крагујевац, 1999.
(Гилгамеш, Библија, Хомер (Илијада и Одисеја), Есхил (Орестија), Софокле (Краљ Едип), Еурипид (Медеја, Хиполит), Аристофан, Платон, Аристотел, Римска лирика, Вергилије)
- 7) Ерих Ауербах, *Mimesis*, Београд, 1978.
(„Одисејев оживљање“)

- 8) Милош Ђурић, *Патња и мудрост*, Титоград, 1962.
(Постанак хеленске трагедије; Есхил, Софокле, Еурипид)
- 9) Албин Лески, *Грчка трагедија*, Нови Сад, 1995.
- 10) Валтер Кауфман, *Трагедија и философија*, Нови Сад, 1989.
(Есхил, Софокле, Еурипид, Платон, Аристотел)

Приручници:

- 1) *Рјечник библијске теологије*, ур. Xavier Leon-Dufor, Загреб, 1988.
- 2) Драгослав Срејовић, Александрина Цермановић-Кузмановић, *Речник грчке и римске митологије*, Београд, више издања
- 3) Александрина Цермановић-Кузмановић, Драгослав Срејовић, *Лексикон религија и митова древне Европе*, Београд, 1992.
- 4) Сабина Освалт, *Грчка и римска митологија*, Београд, 1980.

Додатна препоручена литература:

- 1) Јован Попов, „О релативности интерпретације“, у: *Читања неизвесности*, Нови Сад, 2006. (*Еп о Гилгамешу*)
- 2) Карл Густав Јунг, „Одговор на Јова“, у: *Психолошке расправе*, Матица српска, Нови Сад, 1977. („Књига о Јову“)
- 3) Оливера Жижовић, „Од Исака до Исуса: архетип (не)прихватања жртве“, *Књижевна историја*, год. 53, бр. 173 (2021), стр. 263-286.
<http://knjizevnaistorija.rs/index.php/home/article/view/178/145>
- 4) Мирон Флашар, „Хомер и хеленска епика“, у: Хомер, *Илијада*, Београд, 1975.
- 5) Мирон Флашар, „Одисеј и његова одисеја“, у: Хомер, *Одисеја*, Београд, 1974.
- 6) Милан Будимир, *Са балканских источника* (Хомерово песма о смрти и љубави – *Илијада*), Београд, Београд, 1969.
- 7) Сет Шејн (Seth L. Schein), *Смртни јунак: увод у Хомерову Илијаду*, Загреб, 1989.
- 8) Оливера Жижовић, *Ахилејеве сузе: архетипско путовање кроз Хомерову Илијаду*, Београд, 2018.
- 9) Здеслав Дукач, *Хомерско питање*, Загреб, 1988.
- 10) Здеслав Дукач, *Софокло*, Ријека, 1981. (Лик Електре код тројице грчких трагичара) = Здеслав Дукач, *Грчка трагедија*, Загреб, 1996. (исто, само донекле допуњено)
- 11) Јан Кот, *Једење богова, студије о грчким трагедијама*, Београд, 1974.
- 12) Жан-Пјер Вернан, Пјер Видал-Наке, *Мит и трагедија у античкој Грчкој I и II*, Срески Карловци; Нови Сад, 1993.
- 13) Ерик Р. Додс, *Грци и ирационално*, Београд, 2005.
- 14) *Теорија трагедије*, прир. Зоран Стојановић, Београд, 1984.

Структура бодова

Активност на часу: 0-30.

Испитни тест: 0-70.

Испит се полаже писмено, у виду теста.

Уз познавање основних одлика епохе и карактеристика књижевних родова и врста које у њој доминирају, очекује се познавање основних одлика стваралаштва аутора из примарне литературе и доминантни књижевно-уметнички поступци које дати аутор користи у свом стваралаштву.

Општа питања за свако дело: познавање композиције и садржаја дела (фабуле, тема, мотива, ликова, симбола); препознавање ком аутору и делу припада цитирани одломак; познавање митске позадине дела и књижевно-историјских околности настанка дела (када су оне значајне за разумевање и тумачење конкретног дела), познавање

друштвених, религиозних и филозофских околности (уколико их има, а важне су за разумевање дела); интерпретација дела; значај дела и његов утицај у контексту опште књижевности.

Пример испитног теста

- 1) Шта је то *Вулгата*?
- 2) Навести најважнија Софоклова дела.
- 3) Из ког је дела дати одломак и ко га изговара?
*Да кренем у опасност, то ми нареди
Аполон силни, он ме неће издати!
Непрестано ме зове, свагда прети ми
Олујом беде – врела леди ми се крв, –
убице ако очеве не нападнем
те истим, каже, начином не погубим
и, к'о бик бесан мером истом одмерим.
Сам иначе животом својим платућу,
сатрвен мноштвом невоља страховитих.
Јер, вели, ако покојнике увредиш,
гнев њихов сродницима рађа болести...*
- 4) Које су основне одлике Еурипидовог стваралаштва?
- 5) Дати портрет Енкидуа из *Епа о Гилгамешу*.
- 6) Укратко предочити причу о Јосифу из *Прве књиге Мојсијеве*.
- 7) Описати епизоду са краљем Егејом у Еурипидовој *Медеји*. Објаснити њен значај и функцију у целини драме.
- 8) Навести околности у којима Еуриклија препознаје Одисеја и садржај ретардације која доминира овом епизодом.
- 9) Навести Аристотелову дефиницију трагедије и дати њено краће објашњење.
- 10) Како Платон тумачи појам *подражавања* у ужем смислу?